

“Belki 10 m²’lik bir alanın içinde bir direğin üstünde sensörlerimiz var. Baksan, dikkat etsen veya trafikte dursan görürsün ama hızlıca geçip gidince görmüyorsun.”

İklim krizinin ve depremin etkileriyle ülkeye kendini sürekli acı bir şekilde hatırlatan afetler, kamuoyunda Kızılay yanında AFAD veya AKOM gibi afete müdahaleyi yöneten kurumların da bilinir hâle gelmesine neden oldu. Billur Ellialtı da kesintili şekilde de olsa 2011’den beri meteorolog olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi Afet Koordinasyon Merkezi’nde çalışıyor. Kendisinden, çoğunlukla afet dönemlerinde kulak kabartılan bu kurumun gündelik pratiğini dinledik.

Caner Murat Doğançayır

Billur Ellialtı • İstanbul Teknik Üniversitesi Meteoroloji Mühendisliği’nde lisans eğitimim sırasında atmosfer bilimleri sempozyumu, iklim değişikliği gibi konularla ilgili paneller olduğunda hep bir şekilde İBB’yi, AKOM’u oralarda görüyorduk. Bizim meslektaşlarımız da burada çalıştığı için bir şekilde onlarla iletişim hâlindeydik ve burada böyle bir iş imkânı olduğunu, afete ve meteorolojiyle ilişkili çalışmalar yapıldığını biliyordum. 2010’da mezun olduktan sonra afete olan ilgim biraz daha arttı. Afet yönetiminde İTÜ’de yüksek lisansa başladım. O sırada kadro açıldı ÖSYM üzerinden. Kadronun da İBB AKOM için olduğunu hemen tahmin ettim. AKOM olduğu kesinleşince, alan da afet ve meteoroloji üzerine olunca ilgimi çekti. Tek tercihle girdim buraya. Zaten bir senelik mezundum. Okuldaki TÜ-BİTAK destekli projeler gibi işlerde çalışma tecrübem vardı. Bireysel ya da sigorta şirketlerine hava tahminleri yapmak gibi yeni iş alanları gelişmeye başladı sektör için aslında. Bir şekilde insanların hayatına müdahale eden, yardımcı olan bir iş yapmak böyle bir tatmin sağlıyor, hoş bir şey, o yüzden kamuda çalışmayı düşünüyordum. Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi kurumları da düşünüyordum. İBB olması benim için çok daha iyi oldu. Burada önce 2011-2013 arası çalıştım. Sonra istifa ettim çeşitli nedenlerle. Arada Fethiye’de turizm sektöründe ve daha farklı işlerde çalıştım. 2020’de aynı görevime geri döndüm. AKOM’da Meteoroloji Birimi’nde meteorolog olarak çalışıyorum.

Büyük salonu hafta içerisinde bir ya da iki kere toplantılar için kullanıyoruz. İtfaiyenin toplantıları olabiliyor, kendi içimizdeki toplantılar olabiliyor. Onun dışında genelde yağışlarda veya herhangi bir yerde deprem veya başka tür bir afet olursa toplanıyor. Yılda iki kere kar olsa tahminim üç ya da dört kere bu türden durumlar olabiliyor. Gök gürültülü sağanak yağışlar için yılda 8-10 kere kullanıyoruz. Bu tür durumlar gitgide artıyor. Beklenmeyen yaz ortasındaki aşırı yağışların sayısı kesinlikle arttı. Hem tahmininin yapılması daha zor hem hava kararsız olduğu, yerle yukarı seviye arasında çok ciddi bir sıcaklık farkı olduğu için yaz aylarındaki o dolular çok daha tehlikeli oluyor. 2022'deki fırtına geliyor mesela direkt aklıma. Burada bizim doğrudan müdahale ettiğimiz oydu. Depremler de var ama orada değildim. Bir şekilde benim de müdahil olduğum o 24 Ocak'taki kar yağışıydı. Hepsi üç, dört gün sürüyor zaten bir şekilde, bazen 24 saat sürüp ama çok etkili de olabiliyor.

Bizim meteoroloji istasyonlarımız var İstanbul'un birçok yerinde. İlk işe başladığımda 40 taneydi, geri döndüğümde 80 taneye çıkmıştı. Bunları sürekli arttırıyoruz. İstanbul'un çeşitli bölgelerinde meteoroloji istasyonlarımız. Kimisi otopanın kenarında, kimisi başka bir yerde. Masa başı ve saha mesaimiz yarı yarıya diyebilirim yani. Bu ofisteyiz tabii ki ama özellikle meteoroloji mühendisleri ve birkaç tekniker olarak sahaya çok fazla gidiyoruz. Çünkü istasyonlarımızı işlettiğimiz için sürekli onların bir bakım ihtiyacı oluyor. Çalışıp çalışmadığını zaten bir şekilde online sistemlerimizden görebiliyoruz ama bazen bazı aksaklıklar olabiliyor. Bir sensör yanlış ölçüm yapıyor, onların gidip çalışıp çalışmadığını yerinde görmemiz gerekiyor. Çalışmıyorsa değiştirilmesi, temizlenmesi, bakımının yapılması gerekiyor. Hırsızlıklar oluyor mesela. Akülerimiz çalınıyor. Bir anda istasyondan veri gelmiyor, göre-

miyoruz. Gidip bir bakıyoruz ki aküyü çalmışlar. Bir sürü güvenliğe rağmen oluyor bazen böyle şeyler. Çatalca, Arnavutköy'de sık başımıza geliyor, ama Bostancı gibi merkezi yerlerde de olabiliyor. Bunların sürekli yanından geçiyor ama muhtemelen görmüyorsunuzdur. Zaten belki 10 m²'lik bir alanın içinde bir direğin üstünde sensörlerimiz var. Bak-san, dikkat etsen veya trafikte dursan görürsün ama hızlıca geçip gidince görmüyorsun. Gayrettepe Zincirlikuyu'da hemen metrobüsün orada var mesela. Aynı zamanda Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM) ile aramızdaki protokolleri geliştiriyoruz, onların radar, uydu veya yıldırım takip sistemlerini bizim kendi sistemimize entegre ediyoruz. Böylece her seferinde acil durumlara daha iyi müdahale edebiliyoruz. Hava meseleleriyle ilgili yetkili asıl MGM. Bizim görevimiz kendi birimlerimizi, İBB'yi uyarmak ve onları koordine etmek.

Fotografier Bekir Dindar

Fotoğraflar Bekir Dindar

İlk İBB'ye girdiğimde AKOM'a özel değil, genel bir oryantasyon yapılmıştı. Benim yaklaşımım tabii ki stajyer arkadaşlar geldiğinde onlara her şeyi, arazide de burada da ne gerekiyorsa her şeyi anlatıp yardımcı olmaya çalışıyorum. Bazen insanlar bilgilerini saklayabiliyorlar gençlerden, kendilerinin tek bilen kişi olarak kalmasını isteyebiliyorlar. Yazılıları, iklim modellerininin, radarların, uyduların nasıl okunacağını öğretmek gibi oryantasyon gerekebiliyor yeni başlayanlara. Aslında yani bir şeyleri anlatmakla veya video göstermekle de olmuyor. Gidip hep sahada çalışmak gerekiyor ki her şeyi görsün. İşte sensör takmayı, aletleri okumayı okulda görmüş ama arazide onun nasıl yapıldığını, otlar dizine kadarken, yılan çıkabilecekken bir yerden uygulamalı olmadan öğrenmek çok zor bu tür şeyleri.

